

М.І. Логвиненко, к.ю.н., доцент

А.О.Дігтяр, студентка ІІ курсу юридичного факультету

Сумський державний університет

СУДДЯ ЯК СУБ'ЄКТ ТРУДОВОГО ПРАВА

Конституція України гарантує кожному право на працю. Укладаючи трудовий договір, особи реалізують своє право на працю. Укладенню трудового договору із суддею передують ціла низка процедур. Це, перш за все, розміщення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на своєму веб-порталі оголошення про проведення добору кандидатів на посаду судді з урахуванням прогнозованої кількості вакантних посад суддів та опублікування такого оголошення в газетах "Голос України" або "Урядовий кур'єр". Наступний етап - подання особами, які виявили бажання стати суддею, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідної заяви та необхідних документів. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить перевірку поданих документів, та відповідність особи вимогам, установленим до кандидата на посаду судді. Кандидати на посаду складають іспит перед Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на виявлення рівня загальних теоретичних знань у галузі права та після успішного складання іспиту, направляються для проходження спеціальної підготовки. На засіданні Вищої ради юстиції розглядається відповідно до рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України питання про призначення кандидата на посаду судді та внесення в разі прийняття позитивного рішення подання Президентові України про призначення кандидата на посаду судді. Остаточним етапом у даній процедурі є прийняття Президентом України позитивного рішення.

Як і будь-який працівник, що уклав трудовий договір, суддя також, уклавши договір, набуває певних прав і обов'язків. Але характер і зміст трудової функції суддів має свої особливості, окрім загальних прав та

обов'язків, що зазначаються Кодексом законів України про працю, права та обов'язки судді передбачені статтею 54 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів».

Суддя, як і будь-який працівник, має права передбачені статтею 2 КЗпП: право на працю, вільний вибір професії, роду занять і роботи, право на відпочинок, на об'єднання в професійні спілки тощо. Дані права забезпечуються державою [1].

Відповідно до статті 54 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» суддя також має право брати участь у суддівському самоврядуванні для вирішення питань внутрішньої діяльності суду в порядку, встановленому законом. Судді можуть утворювати об'єднання та брати участь у них з метою захисту своїх прав та інтересів, підвищення професійного рівня [2]. Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення самостійності та незалежності суддів, реалізації захисту своїх законних прав та інтересів. Діяльність органів суддівського самоврядування має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їх діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів. Суддівське самоврядування в Україні здійснюється через: збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України; ради суддів відповідних судів; конференції суддів відповідних судів; Раду суддів України; з'їзд суддів України.

Наступним Закон визначає право судді вдосконалювати свій професійний рівень та проходити з цією метою відповідну підготовку. Особливо важливу роль дана процедура відіграє в умовах, коли часто змінюється законодавство в Україні, вимоги до професійних знань суддів значно підвищуються. Судді повинні не тільки досконало знати законодавство, практику його застосування, а й володіти тактикою та методикою розгляду цивільних, кримінальних, господарських та адміністративних справ, кваліфіковано виконувати свої службові обов'язки.

В Україні в системі судів можна виділити такі форми підвищення кваліфікації: 1) самостійне навчання; 2) постійно діючі семінари та науково-практичні конференції; 3) стажування; 4) навчання у Вищій школі суддів України. Після проходження підвищення кваліфікації судді набувають нових теоретичних та практичних знань, щодо судової практики національних та зарубіжних судів, щодо нового законодавства, що сприяє більш якісному та професійному судочинстві в Україні.

Право на відпочинок суддів забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, перервами в робочому дні, щоденним відпочинком та наявністю щорічних неробочих (святкових) днів. Суддям надається щорічна відпустка тривалістю 30 робочих днів з наданням додаткового посадового окладу. Суддям, які мають стаж роботи понад 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 15 календарних днів [3].

В свою чергу дана стаття визначає і обов'язки судді, а саме: своєчасно, справедливо та безсторонньо розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства; дотримуватися правил суддівської етики. З'їзд суддів України затвердив Кодекс суддівської етики, який встановлює правила поведінки обов'язкові для кожного судді України. Відповідно до даного Кодексу суддя повинен бути прикладом законослухняності, неухильно додержуватися присяги й завжди поводитися так, щоб зміцнювати віру громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду, не залежно від свого місця знаходження, чи то в суді, чи поза його межами. Суддя має утримуватися від образливого ставлення до учасників процесу, будь-яких дій або висловлювань, що можуть призвести до втрати віри у високий статус представника судової влади, гідність і честь професійних суддів, народних засідателів та присяжних при здійсненні правосуддя.

У судовому процесі суддя має утримуватися від образливого чи неупередженого ставлення до учасників процесу, будь-яких дій або

висловлювань, що можуть призвести до втрати віри у високий статус представника судової влади, гідність і честь професійних суддів, народних засідателів та присяжних при здійсненні правосуддя. Також суддя не повинен допустити проявів учасниками процесу чи іншими особами неповаги до людини за ознаками раси, статі, національності, релігії, політичних поглядів, соціально-економічного становища, фізичних вад тощо. Суддя повинен дотримуватися процесуального законодавства України і не допускати затримки розгляду справи або безпідставне ухилення від виконання інших процесуальних дій передбачених законами України [4].

Суддя також зобов'язаний дотримуватися вимог щодо несумісності. Тобто суддя не має права займати посаду в іншому органі державної влади, органі місцевого самоврядування або мати представницький мандат. Також не має права поєднувати свою діяльність з підприємницькою або адвокатською діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою (крім викладацької, наукової і творчої діяльності), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку. Суддя не може належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках. Подавати щорічно не пізніше 1 травня до Державної судової адміністрації України для оприлюднення на офіційному веб-сайті судової влади, ведення якого забезпечує Державна судова адміністрація України, копію декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації), поданої до органу державної податкової служби за своєю податковою адресою, є одним з важливих обов'язків судді, як громадянина України.

Декларація про майновий стан і доходи (податкова декларація) повинна містити відомості про доходи, цінні папери, нерухоме, цінне рухоме майно, вклади у банках, фінансові зобов'язання та про видатки судді, якщо разові видатки перевищують розмір його місячного заробітку. У додатку до

податкової декларації вказуються зазначені відомості і стосовно членів його сім'ї та осіб, з якими він спільно проживає або пов'язаний спільним побутом.

Суддя не має права розголошувати інформацію, що стала йому відома у зв'язку з розглядом справи в закритому судовому засіданні. Він не може робити публічні заяви, коментувати в засобах масової інформації справи, які перебувають у провадженні суду, та піддавати сумніву судові рішення, що набрали законної сили.

Суддя має уникати будь-якого незаконного впливу на його діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя. Він не вправі, як і будь-яка інша посадова особа, використовувати своє посадове становище в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб.

Особливості трудових прав та обов'язків судді полягають в тому що даний працівник виконує специфічну трудову функцію, захищає законні права та інтереси держави, людини і громадянина, фізичних та юридичних осіб, оскільки має особливий правовий статус.

Список літератури:

1. Кодекс законів про працю від 10 грудня 1971р.: за станом на 08.09.2011 / Відомості Верховної Ради (ВВР) // - 1971. - №50. / [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
2. ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010р. / [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>.
3. Штих Т. В. Права та обов'язки судді як суб'єкта трудового права / Т. В. Штих // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 686–690 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09stvctp.pdf>.
4. Кодекс професійної етики судді. Затверджено 5 З'їздом суддів України від 24.10.2002р. / [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1077.916.0>.

Логвиненко, М.І., Дегтяр, А.О. Суддя як суб'єкт трудового права / М.І. Логвиненко, А.О. Дегтяр // Трудове право в контексті розбудови громадянського суспільства: матеріали міжнародної науково-методичної конференції (14-16 червня 2012 р.). – Путивль: Путивльський коледж Сумського НАУ, 2012. - С. 146-150.